

БҮРЯТ-МОНГОПОЙ ҮНЭН

ВНП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй
Улян-Удын Горношой орган

№ 3 (3307) 1941 оной январия 4, суббота БЭН 10 МУНГЭ

Артельнүүдтэ ажалай бүтөөсэ эрид дээшлүүлэе!

Агуухэ советскэ арад болбол Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй Цүрбэдхи жэлэе — 1941 оной ажалын албаа халбаринууд дээрэ амжалтатыйгаар угтаба. Колхозууд бүри баяжан, бүхжөө. Колхозно таряашадый ажабайдал улам болжосоронгы ба сөнөлөг болобо. Тон олон колхозууд эршэмтэ ба эдибхитэ ажалтайга ашаар элбэг дэлбөг ургаса хуряаба, адуу малайнаа гоо арбидан үсхэбэ. Социалистическэ таряалан ба малажал дээрэ оусаршагүй ажалараа аадар соло дөлгөнүн хүнүүдэй зэргэ улам бүри үргэдэнэ. Колхозно байгуулалтыг саашадан бүхжүүлэсэн, хүдөө ажалын урда XVIII партизедээр табигдаһан зорилгонуудыг эрхивэр шийдэхын түлөө эрмэлзэн, олон мянган колхознигууд социалистическэ мурсысөөнэй туг доро жагсан, гайхамшаг эдибхитэйгээр тэмсэнэ.

Хүдөө ажалын культураар эрхилдэг болохо тудам, ажалай бүтөөсэ улам ургана. Ажалай оншо дүршлэ ба мөргөл олоһон түрүү хүнүүд болбол үйлдэбэршигөө даабарине саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ хэда ажалай бүтөөсын шормонуудыг үшөө дөшлүүлхэ аргавууд хүдөө ажалына байһынь гэршэлэ.

Ажалын энэ жэл хадаа Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй даабарине ажалай бүтөөсөөр дүрбэн жэл соо үүргэхэ хараа бөдүүлхэ жэл байха ёһотой. 1941 оной хугасаа соо бүри үнэр ургаса туйлахын түлөө мурсысөө улам түргөөр дөлгөрүүлжэ, колхозуудай бүхэ таряалан дөрөөнэ ба бүрин додо захань 100 пуд ургаса туйлаха ёһотой. Үүлтэртэ малые олоор үсхэбэ, ашаг эхэтэ социалистическэ малажалыг саашадан хүсэтэйгээр хүржөөхэ зорилго—хүдөөгэй партийна ба партийна бэшэ болшөвигүүдэй, бүхэ колхознигуудай урда табигдана. Угаа ехэ удашанартай эдэ зорилгонууд хада ажалай бүтөөсын дөшлөхэ тудам, техникын улам бүри нэрмэлжа тудам, бүри түргөөр шийдхэгдэхэ байна.

Социалистическэ газар таряалангай солото түрүү хүнүүд, жэшөөтэ колхозууд болбол эдэ эрхилтэнуудыг бүри бөдүүлхэ бүхэ аргавуудай хаа-хаанатгүй байһынь тодоружа, толотоом үндэр бүтөөсөнүүдэ туйлана. Энээндэ жэшөө болгон, коммунист—орденто Никита Иванович Байбородинай хүтэлбэридэг «Красный Пахарь» колхозыг хараад үзэе. 117 бүлэ айлуудыг хамтаруулан, тус артель тусгаар ехэ ажалтайһыне бэшэ наа, эмхидэлтэ ажалараа бусад колхозууднаа илгарна. Найман зуугаад гектар эдлүүрин газартай, 1000 гаран малтай, төршлөн тахяагай ажал, зугын ажал Г. М. жэжээн халбаринуудыг эрхилдэг юм. 1940 ондо бүтөөһэн хүдөлмэринь хамтадаа 58000 ажалта үдэрэй сантай байба. Тус колхоз болбол үнгөрөөшэ жэлэй торшо дотор үзэхөөрө шаггаар ажаллажа, таряалангайга гектар бүриһөө 18 центнер ургаса абаа; малажалыг хүжөөхэ жэлэйгөө түсөөнэ үлүүлэн гүйсэхэбэ; шөнө барилганууд бөхөөдөө. Колхознигуудыг агротехническэ ба зоотехническэ заабаринуудыг шудалжа байна. Гүрэндэ үгтэхэ продуктуудаа гүйсэд тушаажа дүүргэе. Артелин устай 12-дохи мунытыг нарийр сахжа, хубаагдахууд фонднуудыг байгуулжа. Үрэнэнэй ба страховой фондууд тогтоогодо.

Дурсалгыш артелин член бүхэниинь «Колхозуудай хамтын газарыг урилгаһөө хамгаалха хэмжээбууланууд тухайга» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй түүхэтэ тогтоологуй гүвээгэ удыг ойлгожо, элбэг дэлбөг ургаса абахын түлөө, үүлтэртэ малынуудыг олошоруулан үсхэхын түлөө сусаршагүйгээр тэмсэнэ. Хүдөлмэринь малайнай колхозник бүхэниинь парти ба правительствын тогтоолоор хараалагдан ажалта үдэрэй минимумыг дүрбэ-арба дахин үлүүлбэл. Тинмэхэ,

ажалта үдэр бүриһөн 8 килограмм таряан, 800 грамм картофель ба овош, хэдэн түхэриг мүнгэн хүртбэ. Түрүү колхознигууд Илюкентий Максимович Усольцев, Кирилл Константинович Сороковников гэгшэд ажалта үдэртөө 90-100 центнер таряа, ехэ мүнгэ, овош, картофель ба бусад продуктуудыг абаба.

«Манай эдэ амжалтанууд хадаа булад хатуу заршам байгуулжа, ажаллаа зүбөөр—звеногой ёһоор эмхидхэн, 1930 онойхотой жэшээлбэл юэ дахин ехэ бүтөөсэтэйгээр, оролдосотойгоор ажаллаһанаймнай аша үр мүн»—гэжэ нүхэр Байбородин мэдүүлэ. Колхозник бүхэниинь зоримгойгоор, үндэр бүтөөсөтэйгээр ажаллаад байхадан, хүдөлмэринь хүсэн үшөө үдүү гарана. Энэ ушар хадаа хүдөлмэринь хүсэн дутана гэдэг зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгын үндөөрөө буруу байһынь элрүүлэ. «Красный Пахарь» колхоз болбол хамаг хүсөөс хүсэд хэрэглэжэ, 1941 оной торшо соо электростанци тогтоохо, шөнө клуб, бани, малай байра бариха, 20 гэр байрануудыг заабарилжа, модо хөрөөдхэ, рама байгуулхаар хараална.

Ажал хүдөлмэрэ зүбөөр эмхидхэн, хүсэн түгэдээр хүжэжэ, баяжажа байһан нямэ колхозууд республика дотор олон.

Зүгөөр, нилээд олон колхозуудай хүдөлмэриһөн, илангаяа ажалыг эмхидхэгдөн дутууууд олон байһаар. Зарим колхозуудта доторой журам тодорхойгоор тогтоогдоогүй ба аяар үннин нормын ёһоор ажаллажа байха юм. Эдэ дутуууудыг эрид усадхабал, манай хүдөө ажалын үшөө түргөөр хүжэн бадархань өлтэ.

Ажалын алиһе халбары дээрэ амжалта ба эдибхитэ туйлахын тулаа—заршам шагналдаха, ажаллаа зүбөөр эмхидхэхэ ба ажалай үндэр бүтөөсө туйлаха хэрэгтэй.

Артельнүүдтэ ажалай бүтөөсэ улам дөшлүүлхэ зорилготойгоор, колхознигуудай хүдөлмэринь түлөө түлбэриг ажалайн үрөөнө дулдыдуулан түлөө зорилго колхоз бүхэниин урда табигдана. «Колхозуудай ажал болбол тустус колхознигуудта гү, али эвеноуудта тусхайлан үгтөөһөн байха бүриинь, тэдөөрэй ажалын материална урмашуулагдана бүриинь, малажадаһыне, мүн ургасадыне ажалай бүтөөсэ ехэ байха» (Андреев). Ажалыг звеногой ёһоор эмхидхэгдэ шууд оролго ба хүдөлмэринь түлөө түлбэриг ажалайн бүтөөсөнөө дулдыдуулан түлөөгэ хадаа, ажалай бүтөөсэ улам дөшлүүлхэ, даалгагдан хүдөлмэринь түлөө колхознигуудай харюусалгыг дөшлүүлхэ ба түрүү колхознигуудай зэргыг үргэдхэхэ, колхозуудыг хуурмаг-колхознигууднаа сүзөөлхэ байна.

Төрөнэй саад тээ, үдэр бүриһингөө хүдөлмэриг бөдөлхөлгө—ажалай бүтөөсө дөшлүүлхэ хэрэгтэ мүн лэ ехэ удашанартай. Даабаринуудыг үдлөөһинь үгэхэ хэрэгтэй. Тинхэ зуураа, үнгөрөөшэ үдэрэйгөө хүдөлмэринь дүнгүүдэ зүбшэхэ шухала. Энэ хадаа даабарин дүүргэлтыг саг үргэлжэ шалгаха, дутуууудыг саг соонь усадхаха арга олохо.

Гадна, колхозуудай доторой нарий журам хадаа ажалай бүтөөсэ дөшлүүлхэ ябадалда хүсэтэ зэбсэг болон. Олон тоото колхозууд одоо хүртэр эвэниин хэрэгсэлдэггүй байна. Колхозно үйлдэбэрине эмхигүйгөөр, нилэ балайгаар эрхилхэ ябадалда өсөс табиха, түсбэтэйгээр, доторой журамай ёһоор хүдөлмэриг шухала.

Мүнөө хуушан звеноуудай хүдөлмэриг нэргэжэ, шөнө звеноуудыг эмхидхэхэ, ерэхэ хабарта жэшөөтэ һайн бөдөлхөл хангаха хэрэгтэй.

Колхозуудта ажалай булад заршам тогтоожо, колхознигуудай харюусалгыг ба ажалайн бүтөөсэ эрид дөшлүүлхэ шухала.

Мүнөөдэрэй номерто:

Түрүү бэшэг: Артельнүүдтэ ажалай бүтөөсэ эрид дээшлүүлэе
Элбэг ехэ нү абахын түлөө юун хэрэгтэйб? (1-дахн номерта)
Колхозуудта 1941 оной орошо гарашын сметыг саг соонь табиха (1-дахн номерта)
Советскэ Союз дотор (1-дахн номерта)
Шалын абалгын гуримыг нарийр сахжа (2-дахн номерта)

Тоогой койноһоо намнана (2-дохн номерта)
Бургизай хүдөлмэри тухайда. (2-дохн номерта)
Урилтэ хэгшэ Спиринине харюусалгыг хабаадуулха (2-дохн номерта)
Нангин тангариг бэелүүлэгдэжэ байна (2-дохн номерта, үргэлжлэлэнь 3-дахн номерта)

Хүдөө нотагуудыг хүсэд культура болгохын түлөө тэмсэ! (3-дахн номерта)
Хабарай тарилгада бэлдэхэлыг шамлуулха (3-дахн номерта)
Колхозно үйлдэбэринь номандирнууд (4-дахн номерта)
Европодо үлсхэлэн үзэгдэжэ эхилэе (4-дахн номерта)

Элбэг ехэ нү абахын түлөө юун хэрэгтэйб?

Манай республикын хаалтадай урга хүдэтэ зорилго—һүн продукцияг дөшлүүлхэ зорилго табигдана. Энэ зорилгыг бөдүүлхын түлөө манай ферма ба би өөрөөһөө нилээд хүдөлмэри ябуулан байна.

Би 13 үнөөдэ харуулагда ба 1940 оной 11 һара соо, дунда жэшөөгээр, үнөөн бүриһөө 1900 литр нү хагаа. Мүн, манай фермын бусад хаалтадаһыне намнаа хожомдоогүй. Эдэнэр олон жэлэй опытод, мөргөлгөтэй хүнүүд юм. Дамидова, Лубсанова, Доржиева гэгшэд Хүдөөажалын выставкада хабаалалгалан байна.

Бидэнэр малажаал дээрэ 5-6 жэл хүдөлмэриг зуураа, нү абалгыг дөшлүүлхэ хэрэг—архим һайн харуулагда дээрһөө дулдыдага гэжэ мэдэрэбди. Түбхын түрүүндэ, тэжээлэй бата бөхи база байгуулха шухала. Энээнэй урда тээ үнөөднэй дүүрэн нормоор хангагдаггүй байгаа. Тини, үнөөдтэ ярицын гуриг, овесой гурил, капуста, картофель, турнепс гэхэ метыг нормын ёһоор үгөөд байба, жэлдөө 5 000—6 000 литр нү үгэхэ шадаха байна. Ушар нимөө, бидэнэр, малажаал болбол ерэхэ хабар өөһынгөө хүсөөр 7-8 гектар тэжээлэй культурануудыг тарихаар хараалаад байба.

1939 ондо манай тугалнууд шөһөнгэр үбшөөр үбдөлгө байгаа. Харин, 1940 он дотор эвэниинь үгэ хөбөбди. Малай үбдэхэ ябадал хадаа ехэлхэдэ ариун сөбөрнө һулаар сахһаннаа болон, 1941 он дотор бидэнэй ариун сөбөрнө сахиха хэрэгтэ ехэ анхарад таһан байна. Малай байрада дезинфекци хэрдэг, соолгомнай сөбөр байда болонхой. Гадна, үнөөдэй тугаллаха үдөөн тэжэниг илгэжэ, түрэлгын гэртэ үгэдэгбди.

Үнөөдэ зоотехническэ заабаринь ёһоор харуулаха ябадал—тэжээлэй нү үлээгэ дөшлүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удашанартай. Манай фермынд үнөөдэ үдэртөө 2 дахин үгэдэг, нөгэ үдэ өдөөлүүдэг, прогужада гаргад байба. Мүн үнөөдэ шадабартайгаар нааха тон шухала. (Хаалгыга урда тээ үнөөдэй дэлгэһыг угааха ба массаж хэхэ ёһотой). Манай ферма дээрэ зоотехническэ кружок эмхидхэгдэнхэй. Энэ кружок болбол хаалтада ехэ туһа хүргэе. Минин ханахада, нямэ кружогыг ферма бүхэниин дэргэдэ эмхидхэхэ шухала байна.

ЖАЛСАНОВА ДОЛГОР—Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой фермын ахалагша хаалишан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэрэгэй ба политическэ бэлдэхлэй (Баруун сэрэгэй округой Н-скэ часть) отличнигууд-хасагууд. Зүүн гарһаа: млада лейтенант И. И. Лагутин, млада командир К. А. Пугачев ба улаанармөөцүүд Б. И. Алиев ба А. Комбаров.

Колхозуудай 1941 оной орошо гарашын сметыг саг соонь табиха

Орошо гарын сметэ болбол колхозуудай хамтын ажалыг түсбэтэйгээр эрхилхэ хэрэгтэ угаа ехэ удашанартай байна. Энэ сметэ болбол колхознигуудай хамтын суглаагаар баталагтад ба үдэр бүриинь хүдөлмэринь оперативна документ болохо үгэхэ ёһотой.

Зүгөөр, 1940 оной фактууд хадаа сметэ табиха тухайда артелин устай 12-дохи статья зарим колхозуудай хасагайрууд байһанинэ элрүүлжэ. Зарим тээ сметэ табихада бодото арга байдаануудыг хараада абадаггүй ба худалдагдана продуктуудай үнэ сэнтыг багаар абадаг байна. Тинмэ дээрһөө, оршо олоһон бүри гүйсэдөөр элрүүлэгдэггүй ба сметыг олоо оруулга талаар хараалагдан зүйлын үс ажалын бүхэ бодото аргавуудыг харуулагдаггүй байгаа. Зарим нэгэн колхозууд болбол мүнөө жэлдэ зайлашагүй хэрэгсэлдэхэ шухала зүйлүүдэ сметэдөө оруулхын оролдо, хойто гү, али удаадахи жэлдэ хэрэгтэй болохо юмыг хараалад байха юм. Тинмэ ушарһаа сметыг хасагайруула, мүнүн зөөрнө буруугаар гаргалалха фактууд тохөөдөн.

Дурсалган дутууууд хадаа колхозуудай финансова хэрэгыг зүбөөр хүтэлхэ хэрэгтэ бага бэшэ наад ушаруудыг үшөө элэтэ. Энэ шагтаһаннаа боложо, зарим колхозууд болбол хэды ехэ мүнүн зөөрнэтэй байбашы наа, зарим шү-

хала хэмжээбуулануудыг таһаллуудай байһан юм.

«Колхозуудай» улам бүри баяжажа байхатай хамта, мүнүн зөөрнө зүбөөр эрхилжэ, финансова хэрэгыг тон нягтаар хүтэлхэ хэрэг угаа ехэ удашанартай болон. 1940 ондо үзэгдэн дутуууудыг саашадан үргэлжлүүлжэ отто болохогүй.

Түбхын түрүүн, 1941 оной февралын 1 хүртэр оршо гарын сметэ табихынь колхоз бүхэниин эрглэнэ. Оршо гарын сметэ болбол колхозуудай үйлдэбэринь түсбэтэй зохиуулагдаһан байха ёһотой. Колхозуудыг үшөө баяжуулха зорилготойгоор, сметэ соо бүхэ резервүүдэ бүри харуулха ба төрөнэй дүүргэлтын түлөө бүхэ колхознигуудай эршэмтэ төмөл эмхидхэхэ хэрэгтэй. Сметэ табилган дээрэ гансахан түрүүлэһи, стетовод бэшэ, харин специалстууд, фермыг даагшад, бригадирнууд ба бусад эдибхитэ-колхознигууд хабаадалсаха ёһотой.

Сметыг табилһангайга һүүлээр, колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлэхэ, колхознигуудай һануулануудыг хараада абажа, сметэдөө нэмэлтэ ба хоролто хэхэ шухала.

Колхозуудай ревизионно комиссионууд болбол оршо гарын сметын хэлбэрилтэгүйгээр бэелүүлэгдлыг нарийр сахжа уяагатай.

В. ЕРШОВ—хүдөө ажалын Банкын Бурят-Монголой Конторыг эрхилжэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

Кишинев 1941 ондо

КИШИНЕВ. Городой центр дээрэ кино-театрын культурын орной барилга дүүргэгдэнэ. 1200 һууртай оперно-драматическа театрын байһан бөхөөдөө. Кишиневэй захдахи жэгтэй гоёлон гублин дунда культурын ба амаралтын центральна парк нөөгдэхэ юм. Мүнөө жэлдэ кондитерскэ фабрикын ехэ холодильнигай барилга дүүргэгдэхэ.

УУРАЛААР ЯБАХА АВТОМОБИЛЬ

МОСКВА. Автотракторна научна шенжэлгын институтай конструкторнууд болбол ууралаар ябаха автомобиль бүтөөһын түлөө хүдөлмэриг элрүүлэ.

Институдай опытно завод дээрэ ууралаар ябаха автомобилни туршалтын образец бөдөлхөгдөжэ байна.

Ярославскын автозаводоор гаргагдана.

ВОРОШИЛОВСКА ДЖИ ГИД'ВУД

АШХАБАД. Талт-Базарска районной, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой ворошиловскэ всаднигуудай кружогто 25 джигүүд һурагсалдай курс дүүргэжэ гарба.

Залуу спортсменүүд болбол шагалта дээрэ мори оножо ябалгын ба элбэг хаалтануудыг дабаха, хөдөлгөхө.

«XIX ЗУУНАЙ ҮЕЫН ДИПЛОМАДУУД» ГЭЖЭ ЛЕКЦИНУУД.

ЛЕНИНГРАД. ВКП(б)-гэй Горком болбол январь һара соо «XIX зуунай үеын дипломадууд» гэжэ лекцинуудыг үгтэргэхэ. Лекцине шагналшад хадаа эдибхитэ хөдөн оролдо.

дэхэ; талханай заводто хабаатай уһангалгын системые шэнэлхөл зөхөхо ба вокзал шөнөлөгдөхө юм. 2,5 миллиард палпирс гаргаша үйлдэбэринь хүсэтэй тамкинай шөнө фабрикын түхөөрлэтэ дүүргэгдэжэ байна. Түрэлгын байшан, санитарна станца, хубсаагаалтын комбинат ба уһанай бассейн барилдахаар хараалагланхай.

һан 5 товнын ашаанай машиныг ууралай хүсөөр ябуулха арга хөдөхэ байна. Төрө хадаа дооно шанартай шэнгэн түлишөөр тэдхэгдэн, харгыда ябажа шалгалта юм. Машиные хуурай түлишөөр (шулуу нүүрһа, антрацит) ябуулжа үзэхэ гэжэ тон зүбөөр ханаашагдана.

мээр сабшалгын үндэр шадабарыг хариулба.

Залуу джигүүдэй кружогууд болбол Туркменин олонхи колхозуудаар хүдөлмэри ябуулна. 1940 он соо 600 ворошиловскэ всаднигууд кружогуудта һурагсалдан байна.

ГАБЬЯТА СТРАТОНАВТНУУДА ПАМЯТНИК

САРАНСК. 1941 ондо, стратосферэй героинуудта зориулан памятник Советуудэй байшантай дэргэлэ барилдахан. Тус памятник хадаа 10 метр үндэр гранит һури дээрэ табигдажа, стратостадай гондола дээрэ Федосенко, Васенко ба Усыкин гэгшэдэй 3 метр хөдөлгө үндэр фигуранууд байха юм.

НОХОЙГООР 2000 КИЛОМЕТР ЯБАХАН

ВОРОНЕЖ. Воронежско областинь аба хөдөг нохойнуудыг үсхөөрлэгын автоматическа клуб хадаа январинь эхнэй үеэр областинь районуудай дунда нохойн урилдаа эмхидхэхэ. Тус урилдаанда хүлэгдэн 10 нохойнууд хабаадалсана. Осоавиахимовцууд хадаа Воронежхо гараад Богучар, Бористолеск, Липецк, Буденное ба Нижне-Девичк хүрэхэ ба тэдэнэй ябаха замын хамта дээрэ 2000 километр болохо юм.

«ҮЙЛДЭБЭРИН ҺУРАЛСАЛ» ГЭЖЭ ЖУРНАЛ

МОСКВА. Ажалай резервин Главно Управлени болбол 1941 оной январь-һаа «Үйлдэбэрин һуралсал» гэжэ журнал хөдөжэ эхилхэ. Тус журнал хадаа ФЗО-гэй ба түмэрзамтай, озлоборилгын үчлешинуудай директоруудтэ, мастеруудта, һурагшадта, үйлдэбэрин-һуралсалдай частине даагшадта зориулагдана. Журнал болбол арадаа нөгн улаа гаргалдана.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДАЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

№ 1 АВИАЗАВОДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Зөбсөлгөлэй шөнө зүйлүүдэ үйлдэбэриг агаалха тухай правительствын даабарине амжалтатыйгаар дүүргэлтэ СССР-эй Верховно Советэй Президиумай түүрүүлгэ М. КАЛИНИН, СССР-эй Верховно Советэй Президиумай секретарь А. ГОРКИН. Москва, Кремль. 1940 оной декабри 31.

болоһонойн түлөө № 1 авиазаводыг Ленинэй орденээр шагнаха.

Партийна ажбайдал

Шэлэн абалгын гуримые нарыар сахиха

Тунхэнэй партийна организаци бол- бол үнгэрэгшэ жэл дотор өөрингөө зэрг- гын нилээд ургуулаа. 1939 оной мар- тын 1-нээ 1940 оной ноябрь хүрэтэр кандидатта 160 хүниг ба членд 105 хүниг абанан байна.

Гэбшье, зарим парторганизациуд тоогой хойнохоо намнаад, мэдүүлгэ үгтэншэды барандань, ямаршье шал- галтагүйгөөр, партиин зэргэдэ абадаг байгаа. Партида шэлэн абалгада хар- юусалгагүйгөөр халданааан боло- жо, коммунистын үндэр нэрэ зэргые харюусаж шалахагүй хүнүүд—жули- гууд, хулитанууд ба бусад харша нюурнууд шурганан байна.

Жэшээлхэдэ, «Улаан-Тооро» колхозой дэргэдэхи партийна эхин организаци хадаа архинша Б. Юбухаев гэгшын мэдүүлгэ үгэмсэриг партиин членэй кандидатта абанан аад, улаан болон- шьегүй тэрэнэе гаргаха баатай боло- лон байха юм. Тэрэнэе, Жемучгай сомоной, «Ленинэй зам» колхозой парти- наа организаци болбол Моголев гэгш- ы партида абанан байгаа. Тэрэн саг үргэлжэ архидахааа гадна, прогуд хөөд партинаа гаргагдаба. Иймэ ушар- нууд үшөө бии.

Зүгөөр, олонхи партийна организа- цинууд болбол ВКП(б)-гэй Центральна Комитетдэй юлиин 10-най тогтоолой гарабанаа хойшо өөһөднгөө хүдэлм- ридлхи дутуунуудые нилээд заана. Партида хүниг абахадаа хайтар ша- гадаг ба мэдүүлгэнь суглаан дээрэ хэлсэхэнэ урид өөргэйн хөөрөлджэ танисадаг болоо. ЦК-гэй тогтоолой

гарахааа урда тээ, Айкомой бюро нэгэ заседани дээрэ 20 хүрэтэр мэдүүл- гэнүүды шидхэдэг байхан юм. Харин, мүнөө тон харюусалгатайгаар хандтаг болонхой. Айкомой инструкторнууд болбол али организацинаа ороһон мэдүүлгэ арасагдааб, тэндөн ошожо, араса- нан шалтагаанаа хэлэдэг ба тэлтхи коммунистуудта өөһөднгө алдуге заа- лаг байна.

ВКП(б)-гэй Айком хадаа партиин ЦК-гэй юлиин 10-най тогтоолые бөө- дүүлжэ хэмжээнүүды абажэ байна. Эхин организацинуудай хамтын суглаа- нууд боложо, тус тогтоолой хэр зэргэ бөөдүүлгэжэ байхан тухай хэлсөбө.

Тингэбэ-лабашье, дурсалгана тог- тоолхоо зохио тобшолол хүсэд хэжэ шадаагүй. Тийн, ВКП(б)-гэй зэргэдэ хүниг абахадаа ямаршье шалгалта хэ- гүйгөөр, мэдүүлгэ үгтэншэды барандань хадаа, тоогой ле хойнохоо намнаад секретарьнууд үшөө лэ бии байхаар.

ЦК-гэй энэ тогтоол болбол партида хүниг абахые хоримжолон бөшө, хар- ин, шэлэн абалгын гуримые бодото дээрэн бөөлүүлэн, хүн бүхэнигө хү- сэд шалгажа абахые эринэ. Тийжэ бай- башье, Сагаан-Нуурай «Советдэй, Кагановичин, XVII партийна съездин нэр- рэмжэтэ колхозуудай ба аймагай арадай элүүры хамгаалха таһагай дэргэдэхи партийна эхин организацинууд июль на- рааа хойшо нэгшье хүниг абагүй. Энэ ушарта ямар тобшолол хэжэ ёһо- той?

Л. Д. МАРЗАЕВ.

Тооной хойнохоо намнана

Ярууны аймагай зарим партийна эхин организацинууд хүнүүды парти- да абалга тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй юлиин 10-най тогтоолхоо зохио тобшолол мүнөө хүрэтэр хэжэ шадаа- гүй, харин түрүү хүнүүды шэлэн абалгын гуримые хазагайрууна.

Хүшгөөрэй сомондох эхин парт- организаци хадаа хүдэлмэри дээрэ өөрыгөө харуулаагүй ба саг үргэлжэ архидаг Д. Перевозниковые партида абанан байгаа. Тэрэ шидхэбэриг ВКП(б)-гэй Айкомоор болжуулагдаһан байна.

Гадна, Гүндын сомоной, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци

болбол Г. Морохин гэгшые ВКП(б)-гэй члендэ 2 рекомендацитайгаар абаад, Айкомой бюро дээрэ батадуулынгаа урда тээхэнэ гурбадахи рекомендацис- ель хүсөөһөн байха юм.

Гэхэтэй хамта, ВКП(б)-гэй Ярууны Айком ба зарим эхин парторганизаци- нууд болбол партида хая ороһон хүнүүдые партийна ажбайдалда хабаадуулха ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Аймаг доторонь болзороо үнгэрэгшэн 87 кандидатуд бии. Тэдэнэй дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулагдаһангүй. Эдэ дутуу дундануудта эсэс табихаар болоо.

Д. ЗУБАЕВ.

ВКП(б)-гэй Обкомдо

Партийна ба гүрэнэй дисциплиныг хазагайруулагша В. С. Толстикяниг партиин зэргэдэ гарганад, ВКП(б)-гэй Баргажанай айкомой шидхэбэриг батаалаа.

Ороһоо халагалалгада харюусалга- гүйгөөр халдажа гутаанаһын түүлэ Г. И. Германчук гэгшые ВКП(б)-гэй членэй кандидаттаа гарганад, партиин Улан-Удын горкомой шидхэбэриг батаалаа.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиум- мэй юлиин 26-най Указыг хазагай- руулан, архинша ба хулиган Детков- ы партиин членэй кандидаттаа гар- ганад, ВКП(б)-гэй Тунхэнэй аймагай комитетдэй шидхэбэриг батаалан байна.

Гүрэнэй зөөриг үригшэ П. В. Агды- рев гэгшые ВКП(б)-гэй членэй канди- даһаа гарганад, партиин Хойто-Байгалай айкомой шидхэбэриг батаалаа.

НАНГИН ТАНГАРИГ БЭЛҮҮЛЭГДЭЖЭ БАЙНА

1939 оной январин 3-да, СССР-эй Верховно Советдэй Президиум болбол СССР-эй Сталинска Конституцитай зохиуулан, социализмыг ороной бөө- дүүлэй сэрэгэй тангаригай текстые баталан байна.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Указ болбол тангаригые хам- таараа бөшө, харин нэгэ-нэгээрэ үгэ- жэ, үгэмшэ бүхэнэй гар табилгатай- гаар бэхжүүлжэ гэгшэн сэрэгэй танга- риг үгэлгын шэнэ гурим байгуулан юм.

Сэрэгэй тангаригые нэгэ-нэгээрэ үгэхэ гэгшэн энэ шэнэ гуримай удха- шарнын угаа ехэ.

Сэрэгэй тангаригые нэгэ-нэгээрэ үгэхэ абадал хадаа манай орондо Ленин—Сталинэй партиин хүтэлбэрээр туйлагдаһан социализмын гигашт ехэ- нүүд илалтануудые гэршэлнэ. Советс- кэ арадай эбдэрнэгүй мэрално-поли- тическэ нэгэлзэй үндэһе нуури дээрэ, нэгэ-нэгээрэ тангариг үгэлгые бай- гуулга хадаа манай арад ба аршин хоорондо таһаршагүй бэряса холбоо- той байһанайн тодо гэршэ болоно.

Нэгэ-нэгээрэ тангариг үгэлгэ ха- даа Улаан Армин бөөц ба командир бүхэнэй өөрын харюусалгы дэвшүүлжэ, ушарын, тэрэ болбол өөрынгоо правительстава ба оорынгоо арадта тангарига үгэнэ. Энэ хадаа мүнөө үсэм, уласхоорондын хатуу шанга оршом байдалда илангала ехэ удханчартай байна.

1939 оной февралын 23—сэрэгэй шэнэ тангариге абанан үдэр хадаа советска арадай ба тэрэнэй армин хоорондо таһаршагүй нэгэдэнхэй байһынэ

★ Генерал-полковник О. И. Городовиков ★ ★

харуулан политическэ демонстраци боложо, Советүүдэй ороной түүхэдэ ороно. Бөөц ба командир бүхэнэй эхэ орондоо, өөрынгөө арадта үгэнэ, нангин тангаригай үгэнүүд болбол бүхэ дэлхэй дүүрэн омог доруунаар ханхи- наһан байна.

«Би, Советскэ Социалистическэ Рес- публикануудай Союзай гражданин болбол Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Армин зэргэдэ ороод байхадаа үнэл сэхэ, эрэлхэг зоримгой, журам заршам- тай, нэрэмжэтэй байхаб, гүрэнэй ба сэрэгэй ноусыг нарин нягтаар ха- дагалха, сэрэгэй бүхэ уставуудые ба командирнууд, комиссарнууд, начальни- гуудай приказуудые үгэ дуугүй дүүргэ- хөө гэжэ баярта тангарига үгэнэб.

Би болбол сэрэгэй хэрэгые үнэл сэхээр шулалхаб, сэрэгэй ба арадай зөө- рингэ бүхэ хэмжээтээр гамнахаб, өөрынгөө арадта, өөрынгөө советскэ Эхэ орондо ба Хүдэлмэришэн-Таряаша- най Правительстава эсэстэ хүрэтэр үнэл байхаб гэжэ тангарига үгэнэб. Би хадаа Хүдэлмэришэн-Таряашанай Правительстын приказаар өөрынгөө Эхэ ороние—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзыг хамгаал- хаар хэзээдэ болон байхаб, тийн Хү- дэлмэришэн Таряашанай Улаан Армин бөөц байһан хадаа дайсадыг хүсэд ил- хин тулада өөрынгөө шуна ба амь- бөөмы хайралангүй, Эхэ орондо эрэл-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хандагатайн модобэлдхэлгын мехпунктын элентрохорөө- гэй эрхим моторист Иванов Ф. Ф. (баруун талада). Нүхэр Ивановой брига- да болбол үдэртэ 150 кубометр хөрөөдэхын орондо 250—300 км. хүргэгэг П. Михайловай фото.

Бургизэй хүдэлмэри тухайда

Хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай ба советскэ интеллигенциин культурна эрлэтэнүүдынь улам бүри дэвшэлнэ. Тэдэнэр хадаа газетэнүүды, журнал- нуудые, алдэб язын номуудые уншахы хүсэнэ. Тиймэһээ, Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэг болбол республикыгаа ажалшадай эрлэтэнүүды хүсэд хан- гахын тула уранхайханай ба поли- тическэ эрхим шанартай литература- нуудые хэблэн гаргаха уялгатай.

Зүгөөр, БМАССР-эй гүрэнэй хэблэг 1940 онойгоо түсэбтэ дүүргэг- гүй. 1940 ондо хэблэгдэхээр хараалаг- даһан ба оршуулагдаһан «Марксизм ба национально-колониальна асуудал», «Ленинзмын асуудалууд» гэхэ мэ- тын номууд хэблэгдэгүй байха юм. Бургизэй партийно-политическэ лите- ратурын сектор хадаа жэлэйгэ түсэ- бые милл 32,2 процент дүүргэе.

Тээд, хэблэгдэншье номуудайн шанар хангалтагүй байна. Номууд соонь алдуунууд олон байдаг. Номууды уранхайханаар шэмэглэгдэ, анхарал табигдалагүй.

Бургиз болбол мэрижэтэй хүдэл- мэришэдые — редакторуудые, ор- шуулагшадые хүмүүжүүлгын ба уран- зурагшад, поэтүүд ба уранзохөөлшө- дөй хүдэлмэриниин центр байха ёһотой

аад, энэ үүргөө дүүргэнэгүй. Хүдэл- мэришэдэйгэ дунда үйлдбэриин зүдөө зарлажа, тэрэндэ уранзохөөл- шод ба үргэн уншагшадые хабаада- суулан, гарганад номуудайгаа шанар ба ажалшадыхи хүдэлмэришгөө түсэб тухайда зүбшэн хэлсэдэг байгаа хаань, хайн байгаа. Дирекциин дэргэдэ бай- гуулагдаһан уранхайханай Совет юшье хөнөгүй.

Мүн, бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэншье номууд худалдаглангүй, Бургизын базада хэлэн нарын торшо соо хэблэгтэ ушарууд бии. Бургизын базада 37,5 мянган түхэригэй алдэб номууд худал- дагтаагүй хэбтөнэ. Эдэ номуудайн дунда—хүүгэдэй ехэтэ һонирхдог уранхай- хандай литературанууд (Гуливер ба бу- сар) байха юм.

1941 ондо Бургизэй хэблэн гаргаха номуудайн түсэб нилээд ехэ болоо. Энэ жэлэй түсэбэй ёһоор, хамта 480 мянган тиражтай 94 язын номууд хэб- лэгдэхэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө дүүргэгүйн- шадтаган хадаа полиграфическэ базагүй дээрэнэ нилээд дулдыдан байна. Тиймэһээ, Улаан-Удэе полигра- фическа база байгуулаха шулаа.

Н. Б-ва.

БМАССР-эй Совнаркомдо

Бурят-Монголой АССР-эй Совнарком болбол Кяхтын аймагай Ехэ-Бударин хургуулиин барилгыг шулаа хэрэг- сэлнүүдээр ба хүдэлмэришэдэй хүсөөр хангахынь Кяхтын аймагай Советдэй гүйсэкомдо хэлэн удаа заһан байгаа. Гэбшье, Кяхтын Аймсовет энэниг дүүргэгүй. Барилгада 1500 кубометр модон шэрэгдэхэ байһан аад, милл 470 кубометр шэрэгдэе. Энээн дээрэнэ, тус хургуулиин барилта 1940 ондо наатаба Барилгын түсэб оройдоо 26, 2 процент дүүргэгдэе. Мүнөө монсогоршье модогүй дээрэнэ барилгалы ябуулагдаһангүй. БМАССР-эй Наркомпрос болбол энэ хургуулиин барилгыг хүтэлбэришгөөгүй ба туһаламжа үзүүлгэй байна.

БМАССР-эй Совнарком хадаа Ехэ-Бударин хургуулиин барилгада харюу

салдаггүйгөөр халданаһын түдөө Кях- тын аймагай Советдэй гүйсэкомдо заһан ба энэ барилгыг хүтэлбэри- шгөөгүйн түдөө аймагай гэгээрэгэй та- һагыг даагша нүхэр Лобаденкодо выго- вор сонсохоб.

Дурсалдагша хургуулиин барилгыг 1941 оной юниин 15 хүрэтэр дүүргэ- хээр хараалажа, 1941 оной майн 1 болотор бүхэ хэрэгсэлүүдээр ханга- хынь Кяхтын аймагай Советдэй гүйсэ- комыг ба БМАССР-эй Наркомпросыг уялгалба.

Энэ хургуулиин барилгыг 1941 оной барилгануудай түсэбтэ оруулхыг РСФСР- ай Совнаркомыг гуйба.

Үрилтэ хэгшэ Спириние харюусалгада хабаадуулха

Спирин боллоо худалдаанай органдо 1938 ондоо ажилжэ хүдэлмэришэдэ зуу- раа, нилээд ехэ үрилтэнүүды хөөб. 1940 оной январин 1-дэ ямар 1894 түхэригэй үрилтэ хээл байхадаа, Заиграйн райпотребсоюз тэрэндэ хэм- жээ абаагүй. Тэрэнэй үгүүлээршье олон зуун түхэригэй эд товарнуудые үбөршэлэн байха юм. 1940 оной де- кабрда Заиграйн райпотребсоюзай хү- дэлмэрини ревизидэ (шалгалтада) ороһон байгаа. Ушөө 4000 түхэригэй үрилтэ хээл байһаннигөө. Буркопосоу- зай Президиумай ревизорнууд элрүүл- ба.

Үрилтэ хэһэн нюурнууд хүдэлмэри- нөө сүлөөлгэхэ ёһотой. Тиймэһээ, ревизорнууд болбол Спириние худэл- мэришөөн сүлөөлжэ гэжэ райпотреб- союзда дурдахан байгаа.

Харин, Заиграйн райпотребсоюзай правленийн гүрүүлэгшине орологшо Бадмаев болбол Спириние тусаал- дань байгашыг, тэрэнэй үрилтэнүүды алд болохоор дадалхыг ородоно. Де- кабриин 25-да болоһон, райпотреб- союзай правленийн үргэн засед- ани дээрэ үгэ хэлэхэдэ, Бадмаев бол- бол Спиринэй үрилтэнүүды дадалха зорилготойгөөр, ревизорнуудай шалгал- тыг буруушаха нэдэлгэ гарганад байна.

Заиграйн райпрокурор Молчанов эдэ фактуудые мэдэжэ байгаад, ямар- шье хэмжээ абанагүй.

Д. СПИРИН.

Худалдаанай журамые хазагайруулна

Хорин, райпотребсоюзай хүтэлбэ- рилгешэд болбол законүүдыг хазагай- руулжа, складтаа фондуудые байгуула- на. Хаялан райпотребсоюзай складта шалгалта хээдэ, 20071 түхэригэй эд бараанай худалдагтаагүй хэбтэһэн элрбө. Эршүүлэй, эхэнэрнүүдэй, үхибүүдэй пальтонууд, үхибүүдэй катажанууд, матрацууд, ичигүүд ба 103 метр бүд худалдаглангүй, хоёр на- рын торшо соо хэбтэжэ байгаа.

Мүн, эд товарнуудые складтааһы бөшө һаа, гэртэе удаан даража байһан ушарнууд Тунхэнэй аймагта үзэгдэнэ. Кырендэх аймагай магазиние (рай- мар) даагша нүхэр Соколов декабриин 19-дэ абанан эд товараа гэртэе абаашажа, салхин арһа ба бусадые үбөршэлэн байна.

Баһа, Мысовскодохи универмагыг даагша Нагорных болбол советскэ худалдаанай журамые олоо хүрэтэр ха- загайруулжа байһаар. Өөһөднгөө та- ниануулта хойто үдээр эд үгэнэ, хэдэн арбаад тоноо даһатай зад, Мысовскоо городийкиниг даһаар ду- таажэ байдаг юм.

Худалдаанай журамые хазагайруу- лагшад хадаа арадай ажалдаа бага бөшө һаад, түдөө татана. Хэдэ ехэ мүнгэнэй эд товарнууд милл хэбтэжэ байна? Закон хазагайруулагшадые харюусалгада хабаадуулжа, культурна худалдаа үргөөр өмхидхэхэ хө- рөгтэй.

Н. ДАНИЛИН.

1939 ондо хоёрдох империалистическэ дайнай шуната дүлэн Европодо соробхалбо. Дайныг үүсхэгшэд болбол Советскэ Союзыг дайнда тухирхын ту- лада бүхэ хүсэнадаала ба зөр-зөбсэгэ хэрэглэһэн байгаа. Зүгөөр, Советскэ Союз хадаа энэ тухиралганды ороогүй.

Панска Польшын территори дээрэ дайнай ябуулгануудай дэлгэрхэдэ, Со- ветскэ Союз болбол баруун Белорус- синин ба Украиннын ахадүүнэрэ хам- гаалхын тулада жалсаһан юм. Героя- ческа Улаан Арми хадаа Баруун У- краинны ба Баруун Белоруссинин терри- торин дээрэ панска даралтыг усадха- жа, тэдэ областнуудай ажалшадые агууехэ советскэ арадтай нимгүүлэн, тэдэнэй хүсээнүүдыг бөөлүүлэн байна.

Улаан Армин бөөцүүд ба командир- нууд болбол нангин тангаригаа яма- раар дүүргэжэ байһань—баруун об- ластынуудта Улаан Армин илалтата полкынуудай баяр түгэс марш хэһэн мартагдашагүй үдэрнүүдтэ баһа дахин шалгалдаһан юм.

Улаан Арми болбол эрэлхэг зорим- гой, үнэл сэхэ, үндэр журамтай сэрэг- гэй организаци мүн байһанаа хилэ- шадархи тулаадаануудта, Вильно ба Львовые штурмдаха үедэ, Полескын ой тайга соо, панска офицернуудай бандиуудта эсэргүү тэмсэлдэ харуула- лан. Улаан Армин бөөцүүд ба коман- дирнууд хадаа агууехэ социализмын орон өөрынгөө хубуудыг хүмүүжүүлжэ байһынэ Баруун Украиннын ба Баруун Белоруссинин хүн зондо тодоор харуу- лан байна.

1939 ондо хоёрдох империалистическэ дайнай шуната дүлэн Европодо соробхалбо. Дайныг үүсхэгшэд болбол Советскэ Союзыг дайнда тухирхын ту- лада бүхэ хүсэнадаала ба зөр-зөбсэгэ хэрэглэһэн байгаа. Зүгөөр, Советскэ Союз хадаа энэ тухиралганды ороогүй.

Панска Польшын территори дээрэ дайнай ябуулгануудай дэлгэрхэдэ, Со- ветскэ Союз болбол баруун Белорус- синин ба Украиннын ахадүүнэрэ хам- гаалхын тулада жалсаһан юм. Героя- ческа Улаан Арми хадаа Баруун У- краинны ба Баруун Белоруссинин терри- торин дээрэ панска даралтыг усадха- жа, тэдэ областнуудай ажалшадые агууехэ советскэ арадтай нимгүүлэн, тэдэнэй хүсээнүүдыг бөөлүүлэн байна.

Улаан Армин бөөцүүд ба командир- нууд болбол нангин тангаригаа яма- раар дүүргэжэ байһань—баруун об- ластынуудта Улаан Армин илалтата полкынуудай баяр түгэс марш хэһэн мартагдашагүй үдэрнүүдтэ баһа дахин шалгалдаһан юм.

Улаан Арми болбол эрэлхэг зорим- гой, үнэл сэхэ, үндэр журамтай сэрэг- гэй организаци мүн байһанаа хилэ- шадархи тулаадаануудта, Вильно ба Львовые штурмдаха үедэ, Полескын ой тайга соо, панска офицернуудай бандиуудта эсэргүү тэмсэлдэ харуула- лан. Улаан Армин бөөцүүд ба коман- дирнууд хадаа агууехэ социализмын орон өөрынгөө хубуудыг хүмүүжүүлжэ байһынэ Баруун Украиннын ба Баруун Белоруссинин хүн зондо тодоор харуу- лан байна.

Зүдөө һууһан зоние булангай саа- наһаа буудалдаг бандиуудые ба жалдар- нуудые хатуугаар хэһээе зуураа, бөөцүүд-улаанармеецүүд болбол Вильно городой шатажа байһан гөрнүүд соһоо үхибүүдыг тэбөржэ гардаг һэн; тэдэнэр болбол панска даралтада зөбжө ту- лижа байһан ажалшадые өөһөднгөө талхаар эсэлүүлжэ байгаа; тэдэнэр ка- даа галзуу зэриг панска полицинуудай ба жалдарминуудай үһөөһөн, сүлөө- лэгдэн областнуудай хүдэлмэришэ ба таряашадые өөһөднгөө үбсүүгээр халхалан хамгаалдаг байгаа. Баруун областнуудай арэдзон болбол тэһэнэ- рыг бөөлшлөһоо ба дарлалтаһаа сүлөөлэн, дэлхэй дээрхи эгээн эрхим армин түлөөлэгшэ гэжэ Улаан Армин бөөц бүхэниг угаа ехэ баяртгайгаар угтаһан юм. Улаан Арми хадаа сү- лөөлгитнөө үүргыг хүндэтгэйгөөр дүүргэнэ байна.

Империалистическэ дайныг үүсхэг- шэд үшөө намданагүй.

Финляндия зонхилоһон болбол Ленинградта дүтэхэн, тэрэнэй саад тээ 50-60 километрын газарта хэдэн жэлэй торшо соо түмөрбетонко олон тоото бүхэжүүлгэнүүдыг тодхон ба харгы зам, хүүргэ бүхэндэ мив табһан байгаа. Финскэ артиллери ха- даа Ленинградта һомоной хүрэхэ та- раанай газарта позиция эзэлжэ байһан юм. Сагаанфиннууд болбол Ленинэй городые — пролетарска революциин хэрэмые ба манай ороной баруун-хойто хилые аюудта оруулхыг нэдэвэн бай- гаа.

Хүдөө нютагуудыг хүсэд культурна болгохын түлөө тэмсэл!

Манай республикийн колхозууд болбол партин XVIII съездын ба Сталины III-тэй мартын пленумыг түүхэтэ тогтоолуудаар зөбсөгдөдөг, хүдөө ажлаа хүжээлгөөр нилээт өхө хүдэлмэри хэвн байна.

1940 он болбол колхозно байгуулаагы бэхжүүлгын, мажаралыг хүжөөлгын, үндэр ургаса туйлалтын жэл байгаа. Олонийг колхознигуудай ажабайдалын улам культурна ба сэлгэлг болло.

1940 он болбол манай республикийн культурна гэгээрэлэй хүсэн түгэлдэр жэл байһань лэбтай. Аларта Москвада болоһон бадаралтын арадайнай искусствын декада хадаа Бурят-Монголой республикийн бодото культурны дүнгэ бүридхэн харуулаа. Түгэсгэпш жэл хадаа түбхнөөн культурна ажаһуудалыг улам үргэжөөр эмхилхэлгэдэ үгэа зохистой үе байба.

Большевикуудэй парти ба Советскай правительствэ болбол ажалса арадай элүүр энхэ байдалай асуудалда үгэа өхө оролдогто гаргана. Хэрбөө 1923 ондо элүүржүүлгын хэрэгтэ республика дотор 248 000 тухариг табигданан байбал. 1940 ондо — 29147500 тухариг номолоһон байгаа.

Бурят-Монголой колхозууд Сталины Табанжэлүүдэй ба илангаа һүүлэй жэлүүдэй торшо соо болбосон ажаһуудалыг хангалгаар бодото өхө хүдэлмэри хэвн байха юм. Жэшөөн, Селенгин аймагай Тельманей, Ярууны аймагай, Молотовай нэрэмжэтэ ба Бичурын аймагай, «Красное Знамя Труда» колхозууд хэдэн олон шэнэ барилгануудыг бүтөөб. Тус колхозууд томо бөшгө гөрлүүдэй хэмжээдэ хүрөө. Тэндэ Иднйчын лампочканууд юрши үзэгдэ болонхой.

Культурна ажаһуудалыг асуудалуудаар нилээд хүдэлмэри хэгдөбөшье, урданай үшөө өхө хүдэлмэри угтажа байна. Культурно-ажаһуудалыг талаар лугуу дунданууд илангаа бурят колхозуудта бн байһаар.

Ажахымнай ургалтань культурныг хүжэлтөөб түүрүүлэн ябажа, колхознигуудай ажаһуудалыг культурна хэмжээн хожомдожо байна. Тимэ тула өнө хүдэлмэриг өхө анхарал табижа шухала.

Нүхэр Сталин болбол кадрнуудыг «тон үнэтэ капитал» гэжэ нэрлэдэг байна. Тимэһөө кадрнууд тухайда анхаралаа табижа ёһотойбди.

Колхозуудай бүхн малнуудын һайн гэлшн тулаан байрануудыг хангалдажа байна. Тимэдэ, колхознигуудай гэр байрань ямар юм ааб гэжэ хаража үзэбэл, хэдэ-хэдэн колхозуудта тон хангалтагүй байһаар. Хэрбөө залуу малнуудай байрануудай хүйтэн байгаа һаань, зоотехникууд ба ветеринарнууд тэрэ дары хэмжээ абадаг аад, харин колхознигуудай гэрнүүдэй хүйтэн, ба захандаагүй байхадань, хөшөө хэрэгсэлдөггүй, хажуугаарнь гарадаг байна. Визнэр болбол хүн зоной элүүр өнө байдалай түлөө, культурна ажаһуудалыг түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Үшөө мүнөө хүрэтэр зарим колхозууд

та культурна бэшээр ажаһууна. Жэшөөн, Кабанский аймагай «Политотдел», Зэдлн аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ, Ярууны «Путь к Социализму» ба бусад колхозуудай колхознигуудын культурна бэшэ. Налан байдалтай байха юм. Зүгөөр, энээн тухайда колхозуудайн хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа багаар табижа.

Наяхан, колхознигуудай культурна хүжэлтэе шалгахын тула Зэдлн аймага бригада энтээһэн байгааби. Тинхэдэ, зарим колхознигуудын хэдэн жэл соо банида ороогүй байһан ушарнууд элүүрлэгдөһөн байгаа. Жэшөөн, нэгэ колхозник 25 жэлэй саад тээ хасаг сэрэгтэ ябахадаа банида нэгтэ лэ ороо һам гэжэ мэдүүһэн байха юм.

Нимэ үзэгдэлүүдэе усдахын түлөө эрид тэмсэхэ ёһотойбди. Колхознигуудай культурна ажаһуудалыг асуудалыг гол зорилгонуудай нэгэн болгон табижа, тус хэрэгтэ тон ойрын сагта шилжихэе шухала.

Энэ асуудалыг нилээд олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зүбөөр ойлгоо. 1940 ондо республика дотор 1321 шэнэ гэрнүүд барилдажа, 4831 гэрнүүд заһабарилдажа, 1142 банинууд заһагдаа. Тэрэһаан 45 шэнэ клубууд барилданан ба 151 клуб заһабарилданан байна.

Гадна, 1941 оной бригадада бэлдэхэлэй хүдэлмэри хэгдэ. Мүнөө 131355 куб. м. модон материал бэлдэхэгдэд байна. Колхозно сезонудта 61 000 модон таридаһан ба бурят колхознигуудай байрануудта ород 3 000 пэшэн барилдаба.

Зарим колхозууд ажаһуудалаа культурна болгохын зорилгоор, 1941 ондо хэдэ хүдэлмэрингөө тодорхой планые хараалжа байна. Кабанский аймагай, Пушкинай нэрэмжэтэ колхоз 1941 ондо электростанци, малай байра, гараж, 10 шэнэ гэрнүүд ба бусад барилгануудыг барихаар түсбөлөөд, барилгын тусхай бригада эмхидхэ.

Культурна байгуудалтын түлөө тэмсэлые кампанишалан, нэгэ үдэе шангалдаад, нэгэ үдэе мартадаг заншалыг усдаха хэрэгтэй. Колхоздоо стахановскаар ажадлаха ба культурнаар ажаһууа ёһотойбди. Социалистическэ культурна байшанууд, клубууд уншалгын байшанууд ба улаан булануудыг һарууа сөбөр, зоид гурийтай байлгаха, колхоз бүхэндэ бани байгуулаха ба налан муухайгаар байлгатай тэмсэхэ шухала.

Тэрэһнэ гадна, колхоз бүхэндэ өөрын хөмөл нуур тогтоохо, түргэн мөтдээр гэр байрануудыг бариха, модо тариха ба бусад хэмжээбууланууд тухайда сомоной Советэй ба колхозой хүтэлбэрилэгшэд бүтөөмжэтэйгөөр, үүсхэл гарган хүдэлмэригэе уялгатай.

Хэрбөө хүдөө нютагуудай культурна бадаралтын түлөө тэмсэлдэ кампанишанууд, комсомолецууд, стахановцууд ба удариныгуудай оролдосотойгоор оролсоо һаань, энэ асуудал амжалтатыйгаар бөлүүлэгдэхэ байна.

И. БОРСОВЕВ — БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түүрүүлгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Академик Обручевай нэрэмжэтэ, Кяхтын краеведческэ музейн шадархи вестибюль.

Кяхтада гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагданагүй

Манай партин XVIII съезд дээрэ хүхэр Сталин болбол «мүнөө орон дотороо манай гүрэнэй гол зорилго хадаа өб найрамдалай, ажахын-эмхидхэлтын ба культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэригэе байна» гэжэ хэлээ һан. Культурна фронтын хүдэлмэригэе болбол энэ зорилгыг амжалтатыйгаар бөлүүлхын тулада эршэмтэйгөөр хүдэлмэригэе уялгатай. Теэд, Кяхтын аймага культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэригэе топ булаар ябуулагдана: клубууд ба уншалгын байшанууд ходооо шухуу хаалгатай байла, наһатанай хургуулинууд колхоз бүхэндэ эмхидхэгдээгүй.

болбол тэдэниг үзэг бэшгэтэ бургаа байһан аад, элдэб олон шалтагаануудыг баряат, нэгэнь заняты үнэргөөгүй.

Тус сомоной 5 колхозуудай 2-н клубгүй. Сомонойн дэргэдэхи уншалгын байшан хаалгатай. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо наһатанай хургуули хүдэлмэригэе эхилэһнэ һаа, хүшүдэ бүтэдынь хабаатуулжа шадаагүй.

Усть-Кяхтын сомоной, Ульяновай нэрэмжэтэ колхоздо үзэг бэшгэтэ мэдэхгүй 9 хүн ба бага мэдэхэ—69 хүн бн. Теэд, наһатанай хургуулин гэрэй хүйтэн ушарһа занятын болоногүй.

Кяхтын аймагай политгэгээрэлэй хүдэлмэригэе болбол ажалшальдыг үзэг бэшгэтэ бургаа ба хүмүүжүүлгэе тушаа өһөлгынгөө зайлаһагүй уялгануудыг мартажархөө гэшэ гү, али хүдэлмэригэе хүсөөгүй гэшэ гү?

Галнд, Кяхтын аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэригэе калаа шэнэ үзэг-бэшгэе тон муугаар үзэнэ. Кяхта гөрөдто, шэнэ үзэг бэшгэтэ бургаа хургуули эмхидхэгдөбөшье, занятын хангалтагүйгөөр үнэргэгдэнэ.

Депутат нүх. Акимов — хунгагшаданга дунда

1940 оной декабрийн 27-до, Улан-Удэ гөрөдэй Центральна райсоветэй депутат нүхэр Акимов болбол хунгагшадтаа (59-дэхи булуунин участка) өөрынгөө хүдэлмэри тухай эилхэл хэб.

Нүхэр Акимов болбол гөрөдө культурна болбосон болголоор Улан-Удын Центральна райсоветэй зүгөөн ямар хүдэлмэри ябуулагданан тухайн ба гөрөдөй хургуулинууд 1940-41 онуудай буралсалай жэлыг хэрээргэ бэлдэхэлтэйгөөр угтаһан тухайн хэлэб. Мүн,

райгүйсэдкомой хүдэлмэрин зарим дутуу дунда зүйлүүдэе элүүрүүһэн байна.

Үгэ хэлэгшэд нүхэд Гершман ба бусад хадаа райсоветэй хүдэлмэрин дутуу дунда зүйлүүдэе эрид шангаар шүүмжэлэб.

Эндэ сугарагшад-хунгагшад болбол райсоветэй сөси бүхэнэй һүүлээр хунгагшадтай нимэ уузалгануудыг эмхидхэжэ байха гэдэн тогтоод абаба.

Хүдэлмэреэ шэнэдхэн табиба

Түнхэнэй аймагай, Торын сомоной, «Улаан Шанай» колхозой дэргэдэхи комсомольскэ организацин үүсхэлээр, тус колхозой клубай хүдэлмэри шэнэдхэн табидаба. Клубайн дэргэтэ залуушудһаа бүридхэн уранхайханай кружогууд эмхидхэгдэб. Кружогуудын эмхидхэгдэхэн үдэрһөө хойшо бэлдэхэлэй хүдэлмэри эршэмтэйгөөр ябуулжа, «Шоолой» зүжэг табиһан ба бусад

уранхайханай номернуудыг харуулан байна.

Мүнөө клуб доторхын аюун сөбөр ба гоё хайханаар шэмгэлдэхэй байна. Клубые дагша нүхэр Ангорёнов болбол энэ сугларһан колхознигуудта газет, журналуудыг уншажа үгэдэг, элдэб наада эмхидхэг юм.

З. ДРИГЕНОВ.

Хабарай тарилгада бэлдэхэлые шамдуулха

ВРК(б)-тэй Обкомой ба БМАССР-эй Совпаркомой нэгтгэтэ бэшэ заабаринуудтай байтар, үшөө олон колхозууд ба МТС-үүд ойртожо байгаа хябарта уган муугаар бэлдэхэжэ байһан заһаа. Баргажанай (директорын нүх. Телятничков), Закаменай (директорын нүх. Дамидов) МТС-үүд одоо хүрэтэр нэгэньше трактор заһабариллаагүй. Мүн, Ехэ-Хударын, М.-Купалейн, Хорин, Итанцын МТС-үүдыг тракторай заһабарилгыг түргэлхөөгүй байха юм. Энэ обор хүдэлмэрин шалтаган хадаа тракторнуудай запаса частыгүүдэй дутаһанда бэшэ. Харин ремонтны зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүйбэ байна. Эгэ гэгдэжэ ибаһан станцинуудай мастерской соо ороходо хүйтэн байхаһаа гадна, зарим ремонтнигуудын тухайта хүдэлмэреэ орхөөд, хэвншье табилагүйгөөр гэртэе арлаһаан фактууд үзэгдэдэг. Зүбхэн дисциплинын була байһанай гэгээр тракторнуудай частыгүүд саг соогоо шанартайгаар заһабариллаагүй. Харин, зарим МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд болбол хойрог ба ажалдаа голотго гаргадаг ремонтнигуудта эрид хатуу хэмжээ абангүй байжа, ажуу гаргана. Хэрбөө, ремонтник бүхэнэй хайнаар ажалалгыг туйлаагүй һаа, түсбөй ёһоор хараалагданан тракторнууд саг соонь заһахамнай бэрхэтэй. Ремонтник бүхэнэй хүдэлмэринь үдэшэ бүри шалгажа, түнүүднэ тобохолоор зүбшэн хэлэхэ зорилго мүнөө табидаба.

Хэрбөө тракторнуудыг заһабарилгын IV кварталтай түсбэ 53 проц. гүйсэдхэгдөө байгаа һаань, хүдөө ажахын машина зөбсөгүүдэе заһабар үшөө хангалтагүй байна. Зарим хүтэлбэрилэгшэд болбол хабар болотор заһабарилжа үрлихэбди гэдэ лэ, тэрэ хэрэгтэ шухала анхарал хангуулангүй. Энэ алдуутай үзэлдэ эсэе табижа, тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхн машина зөбсөгүүдэе саг соонь заһабарилжа хэрэгтэй.

Мүн, түлишэ, тоно бэлдэхэ асуудалууд хоёрдох ээлжэндэ табигдаха ёһогүй. МТС бүхэн тарилгада хэрэглэгдэхэ тоно түлишэ бэлдэхэ мүнөөнөө эхилхэ, тэрэнь зөөлгэдэ автомашинууд ба моритыг олоор табижа уялгатай.

Үрбэ хаалгашы зарим колхозуудта хангалтагүй. Олон колхозуудта «ВМ» ба триерүүд тухэрээн сутка соо хүдэлмэригэегүй. Эрчим таряа үрбэндэ хааха харюусалгата хэрэгтэ Бичурын ба Занаменай аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд хоһон үгөөр хизаарлана.

Ургаса дэшлүүлгэдэ үбөлэй агротехническэ хэмжээбуулануудай өхө урхашанартай хэрэгсэлгүй ябадаг олон тээ үзэгдөөр байна. Ярууны аймагай, Карл Марксын, Лениней нэрэмжэтэ колхозууд болбол саһа тогтоохо, наг шөбхэ суглуулжа хүдэлмэригэе нэгэньше хүнигэ томилоодүй байна юм. Энэ хэрэгтэ шухала анхарал хаа-хаангүй хандуудтагүй шалтагаанһаа, республика дотор наг шөбхэ-адхагаар түсбөө милл 8,7 проц., үһнэ суглуулжа—3,5 проц., шубуунай аргал суглуулжа—7,7 проц., саһа тогтооло—12,5 проц. гүйсэдхэгдөө байна.

Бүхн орон дотор хүсэтэ долгбор дэлгэрһэн, бүхэсоонза XVIII партиконференциин нэрэмжэтэ социалистическэ мүрисөөн колхозууд дээгүүр уган өхө дэбжэтэ үүсхэлэн байна. Колхознигуудай энэ халуун энтузиазмыг большевиктерэ толгойжо, хабарай тарилгада бэлдэхэлэй бүхн хүдэлмэринүүдэе ойрын үдэртэ амжалтатыйгаар гүйсэдхэхэ зорилго нютагуудай партина ба советскэ организацинуудай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урла табидаба.

Я. М. ХАРЧЕНКО.

Таряа сохилгыг унжагайруулба (Зэдн аймаг).

Дэрэстэй сомоной, «Социализм» колхоздо таряа сохилгын мүнөө хүрэтэр дүүрээдүй, Нимэ унжагайралаг тохөөдөөнэй шалтагаань юуб гэбэл колхознигуудай дунда амалай журмынь буларһан байна.

Жэшээхэлэ: № 1 бригада болбол (бригадиринь Дансарунов) таряа сохилго дээрэ хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэнгүй, харин хэдэн үдэртэ мин байһан ушарнууд үзэгдэжэ байна. Зарим колхознигуудын хүдэлмэригэе орой гарадаг. Таряасохилго удаархана хамта, тарилгада бэлдэхэлэе таһалахын туйла хүрөөд байха юм.

Ажалда зүбөөр эмхидхэхэ ба молотилгыг хүсэд заабарилтайгаар хүдэлгэхэ тушаа арил шанга хэмжээ абахаар саг болоо.

ЦЫБИКОВ, БАДМАЕВ.

Империалистнуудаар тухиратданан финляндскай правительствэ хадаа Советскэ Союзай өб найрамдалай дурдалгыг тоохогүйнөө гадна, харин советскэ хитэ шадархн частынуудта долотго хэвн байна. Тини, дайн эхилэһэн юм. «Эндэ, манай сэрэгүүд болбол финскэ сэрэгүүдтэ эсэргүүсэхэһөө галса, мүн Англи, Франци ба бусадые оруулалсан, хэдэ-хэдэн империалистическэ ороонуудай нэгэжэмэл хүсөөүүдтэ эсэргүүсэн тулалданан байна. Эгэ ороонууд хадаа элдэб түрэлэй буу зөбсөгээр, илангаа артиллээрээр ба самодуулаар, мүн «айндуратан» нэррөтэйгөөр өөһэднүүгө хүнүүдээр, өөрынгөө алтаар ба аян бүхн тэдхэгөөр, Советскэ Союзда эсэргүү дайе алыболохоор хөөргэн нүжэрөөгын түлөө бүхн дэлхэйдэ ябуулангалзу агтадараа финляндска буржуазия тухаһан байна» (В. М. МОЛОТОВ).

Энэһэн урда тээ украинска фронтн командлагаша байһан, мүнөө ССР Союзай обороннын арадай комиссар ба Советскэ Союзай маршал нүх. Тимошевын хүтэлбэрээр Улаан Арми болбол байгааһын хүшэр хүндэ услоулуудта, 50 градус хүйтэнэй байха үдэ, түблөгсө саһан соогуур ябажа, буржуазна гүрэнүүдэй сэрэгэй маргажэтэдэй тоолоһон ёһоор—ойроо хүртэлгүй «Маннергеймын линие» бутасохилон байна.

большевикскэ партидаа, инат Сталиндаа эсэтөө хүрэтэр үзэн байһанаа харуулжа, сагаанфиннуудтэ эсэргүү байдалһаа сэрэгэйгэ тангаригыг хүдэлтэйгөөр дүүргэһэн байна. Улаан боеүүд болбол үсын үдэе мартагдашагүй адлар солээр бөөе бүрхөөгөө. Манай алдарт Улаан Армин ба Улан-Сэрэгэй Флодой баатарлаг частынууд хадаа сагаанфиннуудыг бутасохилжо, буу зэбсэгын орхоулаа.

СССР-эй баруун-хойто территориян аюулгүйе ханганан өб найрамдалай договор баталагданан юм.

Улаан Арми болбол Эхэ ороңдоо үгэһэн өөрынгөө баярай тангаригыг дүүргэлтэ болгожо, Финляндида болоһон дайнда эрэлхэг зоримгой ба баатарлаг ябадалай гайхамшагта жэшээ харуулаа. Улаан Арминь хүсэн түгэс техникжэһөө гадна, мүн советскэ арадай ба төрөнэй арминь сэрэгэйнь үнэн сэхэ зориг илаһан байна. Советскэ частынуудай харуулангеримж болбол манай боеүүдэй моральна бөхи ба үнэн сэхэ байһанай, агуухэе советскэ арадай морально-политическэ нэгэлэжэй үрө мүн.

Сагаанфиннуудтэ эсэргүү байлаан болбол социализмын оройн боеүүдэй үгэһэн тангаригтай агуухэе хүсые харуулан гайхамшаг габыануудаар дүүрэн байгаа.

Улаан Арминь шэнэзоригтэ боеүүд хадаа «Эхэ оройнгоо түлөө», «Сталингайга түлөө» гэдэн лозунг доро ябажа, дайсадыг үгхэхэн юм. Улаанармеец Анатолий Койдын харуулан

габыаань ороңдоо мэдэгдэнэ. Сагаанфиннуудэй олоңтоото отряд болбол полнын штабые хамгаалан харуулажэ байһан ретоддо долотлон ороод, манай пулеметчигуудыг стройлоонь гаргаһан байгаа. Энэ үдэе нүх. Койда болбол трактораар юмэ зөөжэ ябатаараа, трактор дээрһээ дөбхэрэн буужа ошоод, пулемеды абаад, дайсадыгэ зай-забдагүй бууданан юм. Сагаанфиннууд түрүүшээр мэдэгдэ тухарлаад, һүүлээрнэ даһин долотложо эхилэһэн байна. Харин, арадай үнэн хүбүүн Койда хадаа нангин тангаригаа нарыар сахижа, дайсанай урдаһаань зоримгой-гоор долотлон ороһон юм. Нүх. Койдын жэшээгөөр бусад улаанармеецүүд болбол сагаанфиннуудтэ долотлон орожо, бутасохилон байна. Анатолий Койдада габыагаһын түлөө үнэр дээдэ шагналта: Советскэ Союзай героин нэрээрэгэ олгогдонан байна.

Улаан Армин боеүүд болбол амьбөөе гамлангүйгөөр, эсэтэе хүрэтэр Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн байһынь харуулан хэдэн зуугаад ба мянгаад гайхамшаг жэшээнүүдэе харуулжа болохо байна.

«Финскэ кампаниин түлөө,— гэжэ Агуухэе социалистическэ Октябрийн революциин 23 жэлэй ойдо зорюуланан баярай суглаан дээрэ нүх. М. И. Калинин хэлэе һэн,—сэрэгэй нилээд олон частынууд, хэдэн арбаад мянгаад боеүүд, командирнууд, позитхүтэлбэрилэгшэд ба бусад хабаадагшад болбол орденуудаар, медальнуудаар ба бусад тусхай тэмдэгүүдээр шагнагданан байна. Зүгөөр, шагнал абахаар хүнүүдын

бүри олон байһан хэжэггүй. Шагнадагшад өөһэдөө орденуудаа абахадаа энээн тухайда гэршэлэн байна. 405 хүнүүдтэ «Советскэ Союзай Героин» нэрээрэгэ олгогдоо. Теэд, энэ манайда тон үнэр шагнал, тэрэ хадаа иматта лэ тон дээдэ габыагай түлөө үгтэдэг гэшэ.

Гансахан эдэ тоонууд хадаа манай Улаан Армин шэнэзориг ба баатаршала тухайда гэршэлэ. Тинхэдэ, Улаан Арминнай бүхн арад зонойгоо найдабаринь бүрин харюулаа.

Советскэ правительствын толгойн хэлэһэн эдэ үгэнүүд болбол эхэ ороңдоо үгэһэн тангаригаа Улаан Арми хүдэлтэйгөөр дүүргэжэ байһынь гэршэлэ.

Сэрэгэй алба хаагша бүхэн тангариг үгэхэ зуураа «сэрэгэй хэрэгтэ үнэн сэхээр шудааха» гэжэ уялгаа үзэнэ. Улаан Армин ба Улан-Сэрэгэй Флодой боеүүд, командирнууд болбол мүнөө сагай оршон байлада дай хэхэискусствыг пүүд оролдосотойгоор шудална. Тэднэр хадаа Улаан Арминь бүри хүсэн түгэс болоһын тулада сэрэгэй журам заршамыг бүхэжүүлнэд, сэрэгэй хэрэгтэ үнэн сэхээр шудална.

Улаан боеүүд болбол тангаригаа нарн нягтаар сахижа, Советүүдэй оройн энхэ амгалаан ба түбхн байдалыг хөрхоор хамгаална. Тэднэр хадаа манай социалистическэ эхэ ороңдоо долотлохыг нэдэһэн амаршыг дайсадыг үгхэхээр хээдэ бэлэн байна.

Ород Драммын театр соо шэнэ жэлэй бал маскарал.

П. Новиковай фото.

Канадын сэрэгэй бэлэдхэлүүд тухайда Америкийн хэблэлдэ бэшэнэ

Канада болбол Европодохи дайнда бэлэдхэлгүй шахуу байханаа, дайнай эхилхөнөөй хүүдлэ, тэрэвндэ галзуугаар бэлэдхэжэ эхилхөн юм гэжэ американска «форейн полици Рипортс» бюллетень бэшэнэ. Бүхы хүнэй ба материална ресурсуудые мобилизацила гэхэнэ закон июнийн 20-до парламент дээрэ абтахан байгаа.

Дайнай эхилхэнэ хойшо оронойн зэбсэгтэ хүснүүд 200000 хүнөөр ургахан ба тэдэнэй 40000 хүн Канадаа галуур алба хэлэг гэбэл: Англида 2 дивизи байдаг ба хэдэн багшаг частнууд Исландида ба Бермудскэ аралуудта байдаг байна. Мүн флотын нийтэл дэбжэба. Правительственна программа хадаа шөнө 98 корбл бүтөөхөөр хараалан ба тэдэвэй ехэнхи хубинь 1940 ондо уһанда табидахан юм.

Дайнай эхилхын урта гэжэ Канадын флотдо бүхыдөө 1120 хүн элбэхлэг байханаа, хүүдэй үедэ 15000 хүн хүрэтэр дэбшэлхэн байна.

Агаарийн хүснүүдтэ 2389 офицер,

29096 летчик ба бусад өлдб албанды 4586 хүн хүдэлмэрилдэг ба 36000 хүн нийдэлгын хэрэгтэ гуралсажа байна.

Авиационо промышленностьта 17000 хүдэлмэрилдэг ажалладаг ба Канада болбол 1941 он соо нара бүридэ сэрэгэй 360 самолёт гаргаха гэжэ багсаана. Промышленностиин эзэл хадаа тус багсаажатгай дашарамдуулан, сэрэгэй захидалуудые гүйсэдхэжэ тон ехэ олзо олоно. Булад хайлуудлаг компаниин 1940 онойн сөбөр олзо урда жэлнүүдэйхиһэ 20 процент дэбшэлхэн байна.

Канадын промышленностиин хэды ехөөр шууда татаһан байбашье, хүдэлмэрилдэг ажабайдал юрэ найжарнагүй. Хүдэлмэрилдэгшүүдые ажалаар гүйсэд хангасан бүри хооло байдагана. Хүдэлмэрилдэгшүүдөө илгээл уталхагдаа. Промышленностиин нийдэлгын 4 часээр дэбшэлхэнэ гэдэ, правительственна хадаа хэмжээтэ сийһан үлүүгээр хүдэлмэрилдэгшүүд тусгай түдэбэриие болуудхаар багсаажална гэжэ Канадын ажалай министр мэдүү.бэ. (ТАСС).

Африкадахи дайн

ЛОНДОН, январия 1. (ТАСС). Англиска хүндэ артиллери хадаа Барди таһадалгүй буудана гэжэ Рейтер агентство мэдэсэнэ. Бардида байгаа 20000 итальянецууд хүрээлэлгэдэ ороһон шахуу, юу гэхэдэ, англичанууд хадаа Барди ба Бардиһаа 35 км. оршон байгаа Мерса-Лук райондохи Тобрук хоорондын эрье шадары гүйсэд хинадаг болоһон байна. Мүнөө дайнай трофе бүридхэжэ байна. Гүйсэдхэжэ мэдэнэй ёһоор, ашаанай 1000 автомашина, 70 танк, 600 хүнтөн пулемёт ба хэдэн полевоий ехэ буунаудые итальянецууд буулагдаһан байба.

РИМ, январия 1. (ТАСС). Киренаикин хилэ шадарай оршондо итальянска артиллери дайсанай сэрэгэй автотолонны амжалтатайгаар буудба гэжэ итальянска командовани мэдэсэнэ.

бэ. Бардин фронтдохи итальянска гүрүү постнуудай нэгэн дээрэ дайсанай довтолгоны гэгээрэ сохоб. Джарабубын оршондо танкын дэмжүүри доро ябуулга хэжэ байһан дайсанай отряд зугдаа. Итальянска авиаци хадаа дайсанай сэрэгүүдэй ба танкнуудай бүлэглэһөнүүдые бомбодож, дайсанаа нилээд ехэхэн гэгээлгэдэ орууба.

НЬЮ-Йорк, январия 1. (ТАСС). Египетдохи англиска сэрэгүүдые командвалзанна генерал Вильсон хадаа Италиянска патрульнуудта өсөргүү Ливийн англиска патрульнуудай довтолгоноуд болбол итальянецуудай хайнаар разведкэ хэжэ арты ханаа, ниймэлэ англиска сэрэгүүд гэнэтэ довтолхо аргатай болоһон гэжэ мэдүүлхэниие «Нью-Йорк Таймс» газетин Каиртахи корреспондент дамжуула.

Республика дотор

Районно ярмарка болобо

Декабрийн 22-һоо 26 болотор Заиграйн аймагай центрдээр ярмарка болбо. Тэндэ хүдөө ажакын продуктууд ба промышленна эд бараанууд элэгэ-хулаадаглаба. Колхознигууд болбол 8-10 түхэргэй сөнтэйгээр мяса, килограммтоһые 20-25 түхэргээр, литр һу—2 түхэргээр наймаала. Заиграйн райпогребсоюз болбол хамта 91000 түхэргэй бүд, бэвэн хубсаһа кондитерска зүйлүүд, стол шафрууд ба бусэны хулааба. Мүн ярмаркын үедэ 10 тонно овош, 3 тонно повидла, 2 тонно һүн ба бусад хүдөө ажакын продуктууд худалдаа.

Д. Колмаков.

16446 ХҮН ХАРАБА

ВМАССР-эй антирелигиозно музейе 1940 он дотор 16446 хүн хараба. Эдэһэрэй тоодо коллективээр 2496 хүн хараа.

Коллективээр харагшадта 108 лекци болоһон ба энээндэ 2611 хүн хабаадаһан байна.

ХЭМЖЭЭ АБТАА

«Б.М. ҮНЭН» газетин ноябрийн 29-нэй номерто толилогдон, «Нуралшадта туһаламжа хэрэгтэй» гэхэн статья соо лурсагдаһан фактууд бүрин тодожо, Энгельскэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ тухайда тусгаар асуудал сомсоведэй президиум дээрэ табижа хэлсэһэн ба нуралшадтай хамтын байрые найжаруулга тухай бүхы хэмжээвүүд абтаба гэжэ, Хорин аймагай, Дооло-Хуандай сомоной түрүүлэгшэ нур Цыдендамбаев мэдэсэнэ.

США-гэй зэбсэглэлгэнүүдэй программа

НЬЮ-Йорк. Оборонин комитедэй мэдэсэһөнэй ёһоор, США-да нара бүридэ 700 самолет, 2400 авиационо мотор, 10000 гаран хахад автоматическа пулемедууд, 100 танк гаргаглана. 10 миллиард долларһоо дэбшэ мүнгэһэй зэбсэглэлгэнүүдэй үйлдэри хайшаагдаба, тэрэвнэй 3 миллиард 300 миллионийн сэрэгэй кораблин барилагда, 15 миллиардынь самолет үйлдэригэдэ, 600 миллионийе бүү зэбсэгтэй үйлдэригэдэ, 500 миллионийе үхэр бүү бүтөөлгэдэ ба 400 миллионийе ашаанай машиналуудай ба танк хэлгэдэ гаргалмжа хараатай юм. Америкийн ба Английн правительстванууд болбол американска промышлен-

ностида 50000 самолет, 130000 авиационо мотор, 9200 танк хэлгэхэр ба сэрэгэй 380 корабльнуудые, наймаанэй 200 судануудые баруулхаар ба тэрэһэн 1200000 хүнэй хубсаһа оюулахаар захидал хэһэн байна.

Мүн, правительственна 40 заводуудай барилтын договорнууд хайшаагдаба. Эдэһэн тоондо танкнуудые олоор гаргаха нэгэ завод, тэһэрдэг зүйлүүд бүтөөхэ 5 завод, бүү зэбсэгтэй хэрэгсэлэй 6 заводые ба пулемет хэжэ 5 завод ороһоно. Тус программа хадаа 12 хоног бүридэ нэгэ сэрэгэй корабль уһанда табихаар хараална.

(ТАСС).

Фланденин мэдүүлгэ

ВИПН, январия 1. (ТАСС). Декабрийн 28-да Фланден гэгшэ министр-

нүүдэй советтэ түрүүшнхэ уласхоорондин байдал тухай ба тэрэһэнэй Индо-Биттадай байдал тухай мэдэсэлтэйгээр үгэ хэлэбэ. Журналистнуудай аруугудай хүүдэй асуудалаар үгэһэн мэдэгтэй ёһоор, Таин хилдэхэ тулалдаанууд тухайда хилын саана тон худал мэдээ нүүд тарана гэжэ, хэлэнэ. Хуурай зам ба уһан замтай сэрэгүүдэй ехэ дайладалууд болобо гэжэ мэдэсэдэг. Үнөн дээрэ тэдэнэй байдал тиймшье ехэ жэгшүүртэй бэшэ байха юм. Мүнөө болодог тулалдаанууд хадаа ёһотой дайнда хүрэгээр аюулгүй. Тэрэһэнэй Фланден хадаа японо-французска харилсаануудай бага зэргэ найжаржа байһаниие тэмдэглэбэ.

ЗАНАБАРИ

«Б.М. Үнэн» газетин январиян 3-най үдэрэй номерто толилогдон «26.000 га шэнэ газары едлүүрин болгохо» гэхэн түрүү бэшгэ соо, 2-дохи колонкодо алдуу гараба. Һуушын абзацые «Хүдөө ажакын продуктуудые бэлэдхэлгэдэхэ ба худалдан абалгадахи политикада хубилалтанууд тухайда». СССР-эй СНБ-гэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй шийдхэбэри хадаа... гэжэ саашань уншахые гуйдагана.

Тус алдууе гаргаһан, типографин хүдэлмэрилдэгшэ Цыдыловтэ хэмжээ абтаба.

Редакин.

Харуулалта редактор Р. БИМБАЕВ.	
Мүнөөдөр кино-театруудта	
Прогресс	Табадахи океан
ЭРДЭМ	Инаг басаган

Ф. МИХАЙЛОВ.

КОЛХОЗНО ҮЙЛЭДБЭРИЙН КОМАНДИРНУУД

Республикын өхим колхозуудта нэгэн болохо—«Галын-Учи» колхоз хадаа бүхүдэй хэдэн жэлнү, эй торшо соо танилшадгүй болоо. Илангаяа хамтын мануудые үсхэлгээр ехэ амжалтатай. Бүхы мануудайн тоо толгой 5 дахин ургаа. Мүн тариалын газар 2,7 дахин ехэ болоһон ба элбэг баян ургасны хуряалгаар өрим жэшэе харуула.

1940 он соо тус колхозой ефремовскэ зверо (звероводын) нурхер Сундареев гектарай 240 пуд шенице хуряаба. Эдэ бүхы бага бэшэ илалтанууд хадаа колхозой хүтэлбэрилдэгшэ ерденго нурхер Шыбин Банзараксаевай нэрэтэй нягта холбоотой байна. Коммунист нурхер Банзараксаев болбол долоон жэлэй торшо соо түрүүлэгшэ байха зуураа хэдэнүүдэй дунда хүндэтгэй боложо шадаба. Али бүхы ажакын шугала кампанниудые парти ба правительствээр хараалагдаһан болзор соонь дүүргэдэг байна. 1940 оной хүдөөажакын хүдэлмэрилдэгшэ амжалтатайгаар үнэргэнэд одоо жэлдөө жэшээг хайнаар бэлэдхэбэ. Колхозын хоёр жэл удаалуулан Бүхэсоюзна хүдөөажакын выставкда хабаадаһан ба баян мүнөө гурбадаха хабаадаха хүндэтэ өргэ олохын түлөө өрмөлзөнө.

Нурхер Банзараксаев шэнги, ажал хүдэлмэрилдэгшэ онсо мэргэжэл олоһон, артынуудтай түрүүлэгшэд Зэдэн аймагта үсөөн бэшэ бии.

Жэшээлхэдэ, түрүү колхозуудай түрүүлэгшэд нурхер Дами Бидмаев, Двинянин, Ватор Банзараксаев, Дашажаб Мункуев ба бусад болбол үнэхөөрөө бүхы хүсөө гарган колхозно ажакын түлөө тэмсэдэг, өрим хүтэлбэрилдэгшэд мүн.

Мүн тэрэһэнэй Боргойн сомоной, Сталиной нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэ нурхер Д. Мункуев) ажакын али-

баа кампанниудые дүүргөлгөөр түрүү уури эзэлнэ. Илангаяа хамтын мануудые үсхэлгын гүрэнэй түсбэне үлүүдлэн дүүргэбэ. Түрүүлэгшэ нурхер Мункуев хадаа тариа сохилгы ба үрбэн хаалгы аймаг соогоо эгээ түрүүн дүүргэжэ шадаһан байна.

Түрүү колхозууд болбол 1941 ондо Бүхэсоюзна хүдөөажакын выставкда хабаадаха хүндэтэ өргэ олохын түлөө өдмбхитэйгээр тэмсэнэ.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэр хүдэлмэрин бүхы халбаранууд дээрэ социалистическэ мурасөөе үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэгшэд мүн. Төлөөр ажал хүдэлмэрин дээрэ арга шадабарин ба үнэтэ үүсхэлүүдые гаргана.

Гэхэтэй хамта, зарим гэгээнги колхозуудай түрүүлэгшэнэр хадаа колхознигуудай наймаалариве хүсэдөөр харуулжашаданайгүй. Долынууд, дезорганизаторнуудтай тэмсэһе улам шаягахагүй дээрэһөнөө, тэдэнэй хүтэлбэрилдэг колхозуудта ажалай дисциплинын нула байдгынь элитэ. Түрүүлэгшэһэр Михаил, Гусев, Тугаринов, Буянтуев, Голосеев гэгшэд өөһөнхөө хайхарамжа муутайһаа боложо, колхозуудайгаа хүтэлбэриин ехөөр нулаада. Үнэргэдөө Махеев, Голосеев гэгшэд артыдалга эмилхэжэ, ажал хүдэлмэригэдэ баад татадаг байна.

Хэды нимэ баабашье һазнь, Зэдэн аймагай газартаряалангай таһаг (дагшань нурхер А. Завцев) колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилдэгшэдтэ анхарлаа багаар табила. Заримдаа колхозой түрүүлэгшэнэр жэл соогоо 4-5 дахин нэлгэдэг.

Колхозно-нянтын найдабариве болг шениска хүдэлмэрилдэгшэ харуулхын тулада колхозно ажакын командирнууд бүхы хүсэ шадалаараа оролдохо ёһотойн элвэтэ

С. Петропавловка. Ц. ДАМБИЕВ.

ЕВРОПОДО ҮЛЭСХЭЛЭН ҮЗЭГДЭЖЭ ЭХИЛЭЭ

Европа, Ази, Африка болбол дайнай ябуулгануудай театр болоод байна. Хоёрдохи империалистическэ дайнай түрүүшын жэл хадаа капиталистическэ ороноудай амалшадта туйлай ехэ ядарал хохидол үзүүдэ. Францида ба Европын бага ороноудта болоод үнэргэнэ дайн хадаа тариалын талмайе хооронуудта, городуудые гэгтэһэн хандаргаа. Португуд ба түмэрэмай үзэлнүүдэй, заводууд ба фабрикануудай ажал хүдэлмэрин зогсоһоо. Армиин бүү зэбсэгтэ орхиһоншье гүрэнүүдэй территория хадаа агаарай довтолгоноудта дайрагдажа үргэлжэлөөр.

Европын капиталистическэ ороноудай амалшад хадаа үбэлэй сагта бүришье өхөөр зобонд. Үшөө эун байхала, американска Улаан крест обществын түлөөлэгшэ Малони болбол «Ноябрьда Европодо 35 миллион хүн үлэсхэлэһэй өрмөг дээрэ байха юм» гэжэ мэдүүлхэн байна. Мүнөө Малони хадаа энэ тоогоо нилээд ехэ болгохо ушартай.

Дайн эхилхэнэ хойшо Европын хүдөө ажакыда хохидол үзүүдэ. Үнэргэгшэ жэлэй сентябрь соо Европын капиталистическэ бүхы ороноудта, сэрэгтэ таталга болоһон байгаа. Хүдэлмэриин хүсэн дутамаг болоһон ба адуу мориде армид абаһан дээрэһөнөй намарай тарилга таһалдаһан байха. Францида тариалын газарай хахадтань тарилга хэдлэггүй, Бельги, Голланди ба бусад ороноудта тарилга ехэ дутуугаар үнэргэгдөө. Сэрэгтэй таталга болбол мүн Дунай шадархи ороноудай тарилгада наад ушаруулан юм, тэнтэ тариалын газарын 10-20 проц. хороогдон байгаа. Шэрүүн хүйтэн үбэл ба бороотой хабар, һалхи шуурган, уһанай үр—эдэ

бүгэдэ болбол таряанай ургасны үшөө өхөөр доошоруулаа. Римдехи Уласхоорондын аграрна институтай бүридхэлөөр, 1939 ондо Европодо ороһотого культурануудай 440 миллион центнер ургаса суглуулагдаһан ээд, 1940 ондо 400 миллион центнерһээ дэбшэ бэшэ ургаса хуряалан байна. Харин, США-гэй агрикультурын департаментын бүридхэлэй ёһоор Европодо 370 миллион центнерһээ дэбшэ бэшэ ургаса хуряалан байха юм. Тиймэ болохоолоор, 70 миллион шахуу центнер таряал дутаһа. Теэд хэрэг хадаа гансахалшые өнөөгөөр хизарлаана бэшэ. Европын ороноуд болбол 50-60 миллион центнер таряа бусад гүрэнүүдһээ асардаг байгаа. Мүнөө нимэ ехэ таряа асарха аргагүй болоо. 120-130 миллион центнер шенисэ дутамаг байна.

Дайн болбол Европын ороноудай таряан ажалһаа гадна, мүн малажалые бүришье өхөөр хохидуула.

Голланди, Дани ба Швейцарин малажалын ехэ хүргэнги ба тоһо, өөхө, маргарин ба бусад продуктуудтар бүхы Европын хангажа байдаг байгаа. Теэд, эдэ ороноудта мүнөө малай тэжээл ехэ дутамаг байна. Дани болбол тэжээлээр дутамаг дээрэһээ гахайнгууд 30 процентые, эбэртэ томо малайгаа—750 мянган тоо толгойе, шубуудайнгаа—50 процентые хорообо.

Францида эдөө хоолой зүйлүүд хомордоо. Тусхайта мэдэсэлэй ёһоор, энэ жэлэй ургаса болбол ороһотого культурануудта 60 проц., картофельеор—55 проц., сахарна свеклоор—20-30 проц. болно. Францида картофельеор хангаха норм болбол яеден соо үрбэн фунт харахаднаа дэбшэ гаранайгүй

һүн хадаа 14-һөө доошо лэ шаһатай хүүдэтэ үгтэнэ. Хониной ба тугалай мялан оройдоошье үзэгдэхэе боһошо. Хилэһөнэй худалдан нормотой болгондой (үдэрэй 350 грамм), мяхан (неделин 300 грамм), сыр (неделин 40 грамм), өөхөн (неделин 80 грамм) г. мэтээр норм байгуулагдаһан байна.

Бельги ба Голландида дайнай ябуулганууд үнэргөө гөбөшье, тэдэһэрэй арминуудай капитуляциин һүүлэ, Английн авиаци болбол эдэ хоёр ороноудай городууд ба дөрвөнүүдые, илангаяа португуд ба түмэрэмай үзэлнүүдые саг үргэлжэ бомбодно. Эдэ ороноудта өгөө хоолой зүйлүүдтэ мүн лэ нормо тогтоогдонхой.

Энэ хабар болоһон уһанай үер ба зунай хоёрдохи хахадта хэтэрэн ороһон бороон хадаа Дунай шадархи ороноудтай таряа хуряалгынь өхөөр хороһон байна. Югославидо ороһотого культурануудай ургаса үнэргэгшэ жэлдэйһинэ 30 проц. бага болоо. Энэ хадаа хүдөөажакын продуктуудай үнэе нилээд өхөдхөбэ; картофелиин үнэнь хоёр дахин, овес ба ярицын үнэнь—хоёр хахад дахин ургаа. Венгридэ ургасань 25 проц. бага болоо, һүнэһин продуктуудай үнэ ехэтэ ургаа. Грецидэ ороһотого культурануудай ургаса үнэргэгшэ жэлдэйһинэ 30 проц. доогуур байба.

Илангаяа Румынида эдөө хоолой зүйлүүд ехэ дутамаг. «Экономическа конъюктурые шэнжэлэн үзэхэ Румынска институтай» бүридхэлэй ёһоор, шенисхын ургаса хадаа 165 мянган вагон ба үнэргэгшэ жэлэй ургасын хахад хубинь болоо. Виноградтай ургаса үрдынхнаа 85 процент доогуур. Фрукт ба овощиин (картофельһөө бэшээр) ургаса хадаа дунда жэшэһөнэй ургасын 50 процент, хүбэһини—20 процент болоо. Румынида шөгө жэл дотор үр-